

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esitysluonnoksen sisältö on hyvä, koska se vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja tukee lukio-opiskelijoiden tuen tarpeita. On tärkeää ottaa huomioon erityistehtäviä omaavien lukioiden erityistarpeet, kuten urheilu- ja taidelinjojen opiskelijoiden pidemmät opiskeluajat verrattuna yleislinjan opiskelijoihin. Yleisesti ottaen toivomme, ettei lakiluonnokseen sisällytetä esityksiä, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista taloudellisten resurssien puuttuessa. Jos tällaisia kirjauksia tehdään, ne tulisi sitoa rahoitukseen. Kuopion lukiokoulutus yhtyy kuntaliiton lausuntoon, jossa todetaan: Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän osalta Kuntaliitto pitää lausunnolla olevaa ehdotusta riittämättömänä ja esittää valmistelun jatkamista siten, että hallituksen esitys voidaan antaa hallitusohjelman mukaisesti vuoden 2025 loppuun mennessä.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Kuopion lukiokoulutus pitää lakiesityksen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Erityisen tuen päätösten sisältöjen tuominen perusopetuksesta lukion opettajien tietoon on hyödyllinen muutos, joka mahdollistaa lukioissa annettavan tukiopetuksen paremman suunnittelun ja toteutuksen. Erityisopettajien konsultoiva ja oppimista tukeva rooli on tärkeä tarkennus, mutta laajojen oppiainesisältöjen opettaminen tulee säilyttää aineenopettajien vastuulla. Esitys koulutuksen järjestäjän muutoksenhakukelpoisesta päätöksestä erityisopetukseen hidastaa tuen saamista; siksi tukitoimien tarpeen arvioinnin ja mahdollistamisen tulisi olla joustavaa, ja päätöksenteon tulisi tapahtua oppilaitoksissa. Emme kannata päätöksentekoprosessin käyttöönottoa. Erityisopetuksen resurssi pitää saada kohdistettua opiskelijoiden tukemiseen eikä byrokraatiaan. On perusteltua, että opiskelijan oikeus erityisopetukseen on sidottu lukion oppimäärän suorittamiseen. Sen sijaan opiskelijan erityisopetukseen oikeuttavat perusteet ”todennetut oppimisvaikeudet” ja ”muut erityiset syyt” edellyttävät täsmällisistä. Erityisopetuksen tarpeen synnyttävä oppimisvaikeus voi olla laaja-alainen tai kapeampialainen. Ongelmallista on sen sijaan, jos opiskelijan oikeuden perusteista ei säädetä riittävän täsmällisesti, jolloin käytännössä minkä tasoinen oppimisvaikeus tahansa tai mikä tahansa muu erityinen syy riittää synnyttämään opiskelijan oikeuden erityisopetukseen. Luonnoksessa nyt oleva sanamuoto voi käytännössä luoda rajoittamattoman

oikeuden erityisopetukseen. Kuopion lukiotoimi katsoo, että opiskelijan erityisopetukseen oikeuttavia perusteita on esityksen jatkovalmistelussa välttämätöntä täsmentää.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Kuopion lukiotoimen näkemyksen mukaan nyt lausuntokierroksella oleva säädösluonnos ei vastaa keskeisimpään rahoitusjärjestelmän uudistamisen haasteeseen – se ei luo koulutuksen järjestäjille tosiasiallisia mahdollisuuksia sopeutua ikäluokkakehitykseen ja huolehtia nuorten sivistyksellisistä oikeuksista. Kuopion lukiotoimen mielestä syksy 2024 ja tuleva talvi kannattaisi kokonaisuudessaan käyttää hyödyksi etsimällä nyt lausunnolla olevaa säädösluonnosta parempi tapa uudistaa pienen lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinnan korotus vastaamaan lukiokoulutuksen järjestämisen haasteisiin. Tällöin tavoitteena ei tule olla malli, jonka lähtökohtana ovat mahdollisimman pienet muutokset nykytilaan. Rahoituksessa tulisi esityksestä poiketen huomioida sellaisten suurtenkin koulutuksenjärjestäjien tilanne, joilla lukioverkosto on hajautunut laajalle alueelle maantieteellisen saavutettavuuden varmistamiseksi. Samoin rahoituksella tulisi esitystä selkeämmin kannustaa koulutuksenjärjestäjien ja lukioiden yhteistyöhön sekä erilaisiin lukiokoulutuksen verkostomaisiin ratkaisuihin. Tavoitteena tulee olla malli, joka parhaiten vastaa 2030-luvun haasteisiin.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Kuopion lukiokoulutus kannattaa lukiolakiin ja ylioppilastutkintolakiin ehdotettuja muutoksia, jotka mahdollistavat englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen. Kuopion lukiokoulutus pitää myös hyvänä, että koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus hakea englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämislupaa, jos koulutukselle on todellinen tarve. Järjestämisluvan hakeminen on vapaaehtoista. Haasteena on englantia opetuskielenä käyttävien opettajien rekrytointi lukioihin. Huomiona ja pohdittavaksi, että miten voidaan toteuttaa englanninkielistä opetusta, jos opiskelijamäärä on pieni.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Kuopion lukiokoulutus kannattaa hallituksen ehdotusta muuttaa 1 momenttia siten, että ylioppilastutkintoon lisätään ylioppilaskokeisiin verrattava taito- ja taideaineiden koe. Uudistuksen tavoite on mahdollistaa osaamisen osoittaminen taito- ja taideaineissa, ja ehdotettu muutos edistää tätä tavoitetta. Lukiodiplomien roolia ja suoritustapaa tulee kehittää niin, että se olisi rinnasteinen yo-kokeeseen, mutta sitä ei suoriteta erillisenä yo-kokeena yo-koepäivänä. Jos lukiodiplomi suoritukseen kuuluu jatkossa ylioppilaskoepäivänä suoritettava teoriakoe, olemme huolissamme sen vaikutuksesta taito- ja taideaineiden opiskeluun sekä opiskelijoiden hyvinvointiin lukiossa. Lukiodiplomien jatkekehittämistyössä olisi hyvä hyödyntää erityistehtävälukioiden osaamista. Taito- ja taideaineiden kokeen suorittaminen tulee jatkossa ottaa huomioon myös korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijavalinnoissa. Lukiodiplomiin tarvittavien pakollisten kurssien järjestämiseen tulisi osoittaa resurssia niille lukioille tai lukioverkostoille, jotka ottavat vastuun valtakunnallisesti kurssien tarjoamisesta.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Kuopion lukiokoulutus kannattaa lukiolain 9 §:n muuttamista esityksen mukaisesti. Esitys selkeyttää koulutuksen järjestäjälle tilauskoulutukseen liittyviä edellytyksiä ja turvaa tilauskoulutukseen osallistuvan oikeuksia ja varoja. On hyvä, että koulutuksen tilaaja ei voi olla vain opiskelijoita tutkintokoulutukseen välittävä taho, vaan sillä on oltava myös koulutusta rahoittava rooli.

7. Muut kommentit

-

Sormunen Jukka

Kuopion kaupunki, kasvun- ja oppimisen palvelualue - Lukiokoulutuksen tukipalvelu